

Tiberius Alexander, prokurátor Judeje (46–48)

- **Flavius, Josephus: Židovské starožitnosti, XVIII 20.100**
- „Pak přišel Tiberius Alexander jako nástupce Fada; byl to syn Alexandra, alabarcha Alexandrie, který byl hlavní osobou mezi všemi jeho současníky kvůli své rodině a bohatství: on byl také významný pro svou zbožnost, než tento jeho syn Alexander, ten odpadl od náboženství svého lidu. Pod tímto prokurátorem v Judeji vznikl velký hladomor, při kterém královna Helena koupila obilí v Egyptě za veliké náklady a rozdala je těm, kteří to chtěli. A kromě toho, synové Judy Galilejského byli nyní zabiti; Chci tím říci, že Juda, který způsobil, že se lidé vzbouřili, když Cyrenius přišel, aby zdanil majetky Židů. Jména těchto synů byla Jakub a Šimon, které přikázal Alexander ukřižovat.“

Josef syn Matatjášův/Flavius Iosephus

Zemřel kolem roku 100.

- **Eusebios z Caesareje(265 –339): Církevní dějiny, III, 9. Josef a jeho spisy:**
- „Po tom všem je spravedlivé blíže poznat také Josefa, jemuž tyto Dějiny děkují za mnohé příspěvky, jeho rod a původ. On sám nám to sděluje těmito slovy: **„Josef, syn Matatjášův, narozen v Jeruzalémě, rodem Hebrej, z kněžského rodu. Bojoval jsem zpočátku proti Římanům a byl jsem donucen být přítomen událostem, které se tehdy staly.“** (Válka žid. I,1). Josef byl mezi tehdejšími Židy velmi vážený. A ne pouze u soukmenovců, ale i u Římanů. Tito jej poctili ve svém hlavním městě postavením sochy, a jeho spisy byly uloženy ve státní knihovně. Ve 20 knihách popsal celý židovský starověk, Je to spis **Starožitnosti**. Ve spisu **Válka židovská** o 7 knihách popsal dějiny tehdejší židovské války. Jak sám dosvědčuje, nenapsal jej pouze řecky, ale i ve své mateřštině. Jistě si zaslouží věřit mu i v ostatním. Od něho jsou i dva jiné hodné přečtení spisy **O starém původu Židů (De Judeorum vestustate)**. V nich odpovídá gramatikovi Apionovi, který tehdy napsal spis proti Židům, Odpovídá i na jiné spisy, které se snažily urážet staré zvyky židovského národa. V první z těchto knih udává počet kanonických knih Starého Zákona a říká o těchto knihách, které byly u Hebreů podle staré tradice uznávány za pravé.“
- Vybral, přeložil, úvody a poznámkami opatřil Josef Novák
http://louny.evangnet.cz/knihovna/eccleastica_historia.html#k2_29

první židovská válka (66 – 73 n. l.)

- **Nero Claudius Caesar Augustus Germanicus** (54 - 68)
- „Trpělivost Židů však trvala až do doby, kdy se Gessius Florus (64-66) stal prokurátorem. Cestius Gallus, guvernér Sýrie, se ho pokusil zastavit, ale utrpěl porážku. Nero proto poslal Vespasiana, který, s pomocí svého bohatství a pověsti, stejně jako jeho vynikajících podřízených, ve dvou létech obsadil se svou vítěznou armádou celou zemi a všechna města kromě Jeruzaléma. Příští rok byla občanská válka. Když byl v celé Itálii zajištěn mír, začaly znovu zahraniční potíže; a skutečnost, že samotní Židé se nechtěli vzdát, zvýšilo naši nenávisť; zároveň s ohledem na všechny možnosti a nebezpečí nové vlády se zdálo účelné, aby Titus zůstal s armádou.“ **Tacitus (asi 55 – 115): Dějiny, 10**
- „Titus postavil svůj tábor před hradbami Jeruzaléma... Židé během vlády Claudia, koupili privilegium opevnit město a v době míru postavili hradby, jako by pro válku... většina pevně věřila, že jejich prastará kněžská díla obsahovala proroctví a že toto je doba, kdy by lidé pocházející z Judska měli dobýt svět. Toto tajemné proroctví ve skutečnosti poukazovalo na Vespasiana a Tita, ale obyčejní lidé, interpretovali tyto velké osudy ve svůj prospěch.“ **Tacitus: Dějiny, 11**
- „Brzy si uvědomil jeho naději a dokončil dobytí Judeje v posledním útoku na Jeruzalém ... dobyl město na narozeniny své dcery, takže potěšil vojáky a získal jejich oddanost tak, že ho přivítali jako Imperátora...“ **Suetonius: Životopisy dvanácti císařů, Titus, 5,2**
- **Velitelé Židů: Šimon bar Giora, Jan z Giskaly, Menachem Galilejský**

Masada, 450 m. n. m., padla 16.4., r. 73

960 obránců x legie X. Fretensis

- **Eleazar ben Jair:** „Protože jsme se již dávno rozhodli, že nebudeme sloužit Římanům, ani nikomu jinému než Bohu samotnému, který je jediný pravý a spravedlivý Pán lidstva, nastal čas, který nás zavazuje učinit toto usnesení v praxi skutečným. Byli jsme první, kdo se vzbouřil, a jsme poslední, kdo proti nim bojuje; a nemohu si toho nevážit jako laskavosti, kterou nám Bůh udělil, že je stále v naší moci zemřít statečně a ve stavu svobody.“

- **Flavius, Josephus: Válka, VII, 15**

první židovská válka

Římští císařové

- **Titus Flavius Vespasianus** (69 – 79) – **Cassius Dio (ca. 150– 235), Dějiny, LXVI, 2:** „Tak byl Jeruzalém zničen v den Saturnův, v den, který židé uctívají nejvíce. Od té doby bylo nařízeno, aby Židé, kteří nadále udržovali své rodové zvyky, zaplatili Jupiterovi Capitolinovi každoročně tribut dvou denárů.“
- **Titus** Caesar divi Vespasiani filius Vespasianus Augustus (79-81)
- **Domitianus** (81-96) – **Život Domitiana 12, 1** „Kromě jiných daní byla daň na Židech vybírána s nejvyšší přísností, a byli stíháni ti, kteří se veřejně nepřihlásili, že žili jako Židé, stejně jako ti, kteří skrývali svůj původ a nezaplatili tribut uložený jejich lidu.“
- **Cassius Dio, Dějiny, LXVII, 14, 1-3** „A ve stejném roce Domitianus zabil spolu s mnoha jinými, Flavia Clementa konzula, ačkoli on byl jeho bratranec a měl za manželku Flaviu Domitillu, která byla také příbuzná císaře. Obvinění vznesené proti nim bylo obvinění z ateismu, obvinění, z kterého byli odsouzeni mnozí jiní, kteří se dali na židovství.“
- **Marcus Cocceius Nerva** Caesar Augustus (96–98)
- **fisci Iudaici calumnia sublata**

Traianus a Kitova válka (115 – 117 n. l.)

- **Marcus Ulpus Traianus** (98 – 117 n. l.)
- **Dio: Římská historie, LXVIII.32. 3.** „Mezitím Židé v oblasti Kyréné prohlásili vůdcem **Andrease** a ničili Římány i Řeky. Jedli maso svých obětí, pomazali se jejich krví a oblékli si jejich kůži... V Egyptě také spáchali mnoho podobných pobouření a na Kypru pod vedením jistého Artemiona. Tam zahynulo také dvě stě čtyřicet tisíc, a proto žádný Žid nemohl vstoupit na tento ostrov... Mezi jinými, kteří Židy potlačovali, byl **Lusius**, kterého poslal Traianus.“
- **Eusebios: Církevní dějiny, 4.2-5.** „Při první srážce zvítězili Židé nad Řeky. Tito uprchli nyní do Alexandrie, zajali ve městě bydlící Židy a pobili je. Když kyrénští Židé nedostali z Alexandrie žádnou pomoc, začali pod vedením **Lukuasovým** plenit egyptské prefektury. Císař poslal proti nim pěší vojsko, jezdce i loďstvo pod vedením Marcia Turba. Marcus Turbo v dlouhotrvající bitvě pobil mnoho tisíc Židů nejen z Kyreny, ale i z Egypta, kteří přišli na pomoc svému jakoby králi **Lukuasovi**. Poněvadž se císař obával, že Židé v Mezopotamii by mohli přepadnout tamní obyvatele, přikázal **Luciu Quintovi**, aby Židy vystěhoval z provincie. Tento tedy proti nim vytáhl s vojskem a nesmírně mnoho jich pobil. Za tento úspěch byl císařem jmenován místodržícím v Judeji.“
- Novák, J: Církevní dějiny (Ecclesiastica historia) (Teol. studie), Praha: Česká katolická charita, 1988 http://www.fatym.com/taf/knihy/patrol/p_cdej.htm

Traiánova říše

Mgr. Tereza Kvasničková - Starověké dějiny Židů, LS 2020

Publius Aelius Hadrianus (117 –138 n.l.)

povstání Šimona Bar Kochby (132–135 n. l.)

- **Historia Augusta, 1, 14, 1** „Po převzetí císařské moci Hadrianus okamžitě obnovil politiku raných císařů a věnoval svou pozornost zachování míru po celém světě.“
- **Historia Augusta, 1, 14, 2** „V této době začali Židé válčit, protože jim bylo **zakázáno praktikovat obřizku.**“
- **Dio: Římská historie, LXIX, 1** „V Jeruzalémě založil město na místě, které bylo zničeno, pojmenoval jej **Aelia Capitolina**, a na místě chrámu postavil nový chrám Jupitera.“
- **Dio: LXIX, 1, 12** „Hadrianus pak proti nim poslal své nejlepší generály. První z nich byl Julius Severus, který byl poslán z Británie, kde byl guvernérem.“
- **Dio: LXIX** „Povstalci se neodvažovali riskovat otevřenou konfrontací s Římany, ale zaujali výhodná místa v zemi a posílili je tunely a zdmi, aby měli místa, kde by mohli spolu komunikovat bez dozoru pod zemí; a propíchlali tyto podzemní chodby shora, aby propustili vzduch a světlo.“
- **Eusebios: Církevní dějiny: „Vůdce Židů byl tehdy jistý Barchochebas (Bar Kochba),** což znamená „hvězda“. Byl to krvežíznivý a loupeživý člověk a kvůli svému jménu nakládal s nimi jako s otroky. Namlouval jim, že k nim přišel jako hvězda z nebe aby byl jejich světlem v neštěstí. Nejhorší válečný plamen vzplanul v 18. roce Hadrianovy vlády u města BétHERU, jednoho z velmi opevněných měst nepřiliš vzdáleného od Jeruzaléma. Obležení trvalo dlouho. Hlad a žízeň dovršily zkázu vzbouřenců. Zasloužený trest stihl rovněž původce vzpoury. **Hned na to bylo celému národu zákonnými nařízeními a na Hadrianův rozkaz zakázáno od nynějška vstoupit do okolí Jeruzaléma.**“ Novák, J: Církevní dějiny (Ecclesiastica historia) (Teol. studie), Praha: Česká katolická charita, 1988 http://www.fatm.com/taf/knihy/patrol/p_cdej.htm

Syria Palestina (135–295)

„Od Šimona bar Kosiby k mužům z Ěn-gedi. V pohodlí sedíte, jíte a pijete z majetku izraelského domu a nezajímáte se o své bratry!“

- Titus Aelius Hadrianus **Antoninus** Augustus **Pius** (138 – 161)
- **Digesta, 48.8.11:** „Reskript Božského Pia, Židé směli obřezávat jen své vlastní děti: ti, kteří neměli stejné náboženství a kdo by to udělali, těm byla uložena pokuta.“
- **Marcus Aurelius Antoninus Augustus** (161 – 180)
- **Ammianus Marcellinus: Římské starožitnosti**, XXII, 5, 5: „Když procházel Palestinou na cestě do Egypta, byl znechucený vzpurnými Židy a údajně křičel: „Ó Markomani, ó Quadové, ó Sarmaté, konečně jsem našel lid, kteří je nešlechetnější než vy.“
- syn Commodus
- **Lucius Septimius Severus Augustus** – (193 – 211)
- **Dio: LXXV, 2,** „Jistý lupič jménem Claudius, který pustošil Judeu a Sýrii, a byl v důsledku toho velmi usilovně pronásledován, k němu jednoho dne přišel s některými jezdci, jako nějaký vojenský tribun, pozdravil ho a políbil ho; a v té době nebyl ani objeven, a ani chycen později.“
- **D. 50.3.3:** „Božský Severus a Antoninus dovolili těm, kteří se drželi židovské pověry, získat občanské úřady, ale uložili jim požadavek, aby neporušovali zásady jejich náboženství.“
- Marcus Aurelius Severus **Antoninus Caracalla** (211 – 217) – „Všechny osoby v celém římském světě byly učiněny římskými občany vyhláškou císaře Antonina.“ (**D. 1.5.17**). R. 212
- **Elagabalus** (217 – 222) – **Historia Augusta: Elagabalus, 3,5:** „Dále prohlásil, že náboženství Židů a Samaritánů a obřady křesťanů musí být také převedeny na toto místo (na Palatinus), aby Elagabalův kult mohl zahrnovat všechny kulty.“
- **Alexander Severus** (222 – 235) – **Historia Augusta: Alexander Severus, 22,1:** „Respektoval výsady Židů a umožňoval křesťanům existovat nezkrotně.“

Patristika

- **80-120 List Barnabášův**, XIII, 1-6. „Pohledme, zda dostane dědictví tento či ten první a zda Zákon se týká nás či jich... Z toho, na koho (Efraima) vložil (Jáko) pravici, vidíte, že mladší lid je prvním a dědicem Zákona.“ <http://revue.theofil.cz/revue-clanek.php?clanek=2138>
- **Ignác z Antiochie** (+ 107, 71–72 let): „Je nemístné hlásit se ke Kristu a přidržovat se židovství. Křesťanství totiž neuvěřilo v židovství, ale židovství v křesťanství. Křesťanství vede každého k Bohu.“ Novák, J: "Ignatios Magnesijským" in Druhá patristická čítanka (Teol. studie), ed. Novák, J., Praha: Česká katolická charita, 1985
http://fatym.com/taf/knihy/patrol/p_igmagn.htm
- **Rozmluva sv. Justina (+165) s (Židem) Tryfonem**: „...obřízka tělesná na znamení dána byla, abyste od národů jiných a od nás oddělení byli, **abyste sami utrpěli, co nyní právem trpíte... a nikdo aby z vás nevstupoval do Jerusalema. Nebo se ničím jiným od lidí jiných nerozeznáváte leč svou na těle obřízkou.**“ Sušil, František: "Rozmluva sv. Justina s Tryfonem." in Spisy Apoštolských otců, ed. Sušil, F., Praha: Kněhtiskárna Cyrillo-Methodějské, 1874,
http://fatym.com/taf/knihy/patrol/p_just_dial_tr.htm
- **Tertulianus (+ cca. 220): Adversus Iudaeos, II** „Odkud chápeme, že **Boží zákon byl i před Mojžíšovými předky** a nebyl poprvé (dán) na Chorebu ani na Sinaji a v poušti, **ale byl starodávnější**; (existující) nejprve v ráji, následně reformovaný pro **patriarchy**, a pak znovu pro **Židy**, v určitém období: **abychom nedbali na Mojžíšův zákon jako na první zákon, ale jako na druhý, který na určitou dobu Bůh předvedl i pohanům**, a po opakovaném slibování, že tak učiní skrze proroky, **reformoval k lepšímu**“

Židé a křesťané

- **Epifanius ze Salamíny (cca 310-403): Panarion (Lékárnička)**
- **Část 18. Epifanius proti Nazarejcům:**
- 1:4 „A tak i když to byli Židé, kteří zachovávali všechny židovské svátosti, nenabízeli oběti ani nejedli maso, v jejich očích bylo nezákonné jíst maso nebo obětovat ho. Tvrdili, že tyto knihy jsou padělky a že žádná z těchto zvyklostí nebyla zavedena otci.“
- **Část 30. Epifanius proti Ebionitům:**
- 2:2 „V první řadě řekl (Ebion), že Kristus byl počat pohlavním stykem a semenem člověka, Josefa - už jsem řekl, že souhlasil s ostatními ve všem, s tímto jediným rozdílem, s jeho dodržováním zákonů judaismu, sobotou, obřízkou a všemi ostatními židovskými a samaritánskými příkazy.“
- **Talmud Bavli, Berakhot 28b-29a:** „RABBAN GAMALIEL ŘÍKÁ: KAŽDÝ DEN BY MUŽ MĚL ŘÍCI AMIDU.“, R. Levi řekl: Požehnání týkající se Minim bylo zavedeno v Javné... Naši rabíni učili: Šimeon ha-Pakuli uspořádal osmnáct požehnání v pořadí před Rabbanem Gamalielem v Javné. Řekl Rabban Gamaliel mudrcům: Je tu někdo, kdo může složit Birkat haMinim?" Samuel, ten malý, vstal a složil je.“
- **Amida 12.**
„Pro minim neexistuje žádná naděje, všichni budou brzy ztraceni, všichni Tví nepřátelé budou náhle zničeni. Zlikviduj je v náš den. Blahoslavený, Pane, který ničíš protivníky své.“
- **Órigenés (+ 253 Týros): Contra Celsum, III, 1:** „(Celsus) Má názor, že stíhání Židů a křesťanů není nic důležitého neboť obě skupiny věří, že Boží Duch předpověděl, že má přijít Spasitel lidské rasy, ale ještě se nedohodli na tom, zda ona osoba vlastně přišla nebo ne...“

Logos Filóna z Alexandrie, (asi 20 př. n. l.–40) a křesťanský Logos

- „Neboť Bůh, jako pastýř a král, vládne (jako stádu ovcí) zemi i vodě i vzduchu i ohni i všem rostlinám a živým bytostem, ať už smrtelným nebo božským; a reguluje podstatu nebe a periodické návraty slunce a měsíce a harmonické pohyby ostatních hvězd, které řídí zákonem a spravedlností; **jmenoval svého přímého nadřízeného, svůj Logos, svého prvorozeného syna, který má přijmout oběť této posvátné společnosti jako nadporučík velkého krále;** neboť je někde řečeno, Hle, já jsem! Hle, posílám před tebou posla, aby tě opatroval na cestě a aby tě uvedl na místo, které jsem připravil.“ (Ex 23, 20) **O hospodáři XII. 51**
- „**A Otec, který stvořil vesmír, dal svému archandělskému a nejstaršímu Logu přednostní dar stát na hranicích obou a oddělit to, co bylo stvořeno od Stvořitele.** A ten samý Logos je nesmrtelným Bohem v zájmu smrtelné rasy, která je vystavena utrpení, je také velvyslancem, poslaným vládcem všeho, k této rase.“ **Kdo je dědicem Božských věcí. 205-206**
- „**Tak, aby také rasa lidstva byla dvojí, jedna je rasou těch, kteří žijí z božského Ducha a Logu; druhá z těch, která existuje podle krve a potěšení těla.** Tento druh je tvořen ze země, ale první je přesnou kopií božského obrazu.“ **Kdo je dědicem Božských věcí, XII. 57**
- Jan 1, 1 „Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, **to Slovo bylo Bůh.**“
- Credo: ...Et in unum Dominum Iesum Christum... genitum non factum, **consubstantialem Patri,**